

Mijn column nummer 290

Vriend en vijand

In het jaar 2004 is een Week van de Geschiedenis in het leven geroepen. Vanaf 2012 is dit evenement uitgebreid tot een Maand van de Geschiedenis. Daarvoor is de maand oktober uitgekozen. Het doel is geschiedenis dichterbij een groter publiek te brengen en toegankelijker te maken. Elk jaar kiest men een thema. Dit jaar is dat "Vriend en vijand". De organisatie is in handen van het Openluchtmuseum, dat daarvoor samenwerkt met dertig partnerorganisaties. De Maand van de Geschiedenis krijgt aandacht op televisie, in boeken, op internet en in het onderwijs. Ook in musea, archieven, bibliotheken en culturele instellingen vinden activiteiten rond het thema plaats. Natuurlijk kan uw Nieuwsbrief Bodem niet achterblijven.

In 2009 noemde Peter Doelman de bodem een vriend voor het leven. Dat bedoelde hij vast in een dubbele betekenis. Bij een vriend voor het leven past geen vijandschap. In Frankrijk kent men het gezegde *les amis de mes amis sont mes amis*. Oftewel de vrienden van mijn vrienden zijn mijn vrienden. In oorlogstijd geldt ook wel dat de vijanden van mijn vijanden mijn vrienden zijn. Wat betekent dat voor de bodem?

De geschiedenis van het bodembeheer is nog niet zo oud. In de jaren zeventig stond een Wet op de bodemverontreiniging met regelmaat op de agenda van ons parlement. Er waren vrienden en vijanden van deze wet. De vijanden bevonden zich in landbouwkringen. Daar vreesde men voor een slechte naam van Nederland als exporteur van landbouwproducten. Als compromis werd alvast een Afvalstoffenwet en een Wet chemische afvalstoffen van kracht. Sinds de aanpak van Lekkerkerk in 1980 was er natuurlijk geen houden meer aan. Vriend en vijand moesten eraan geloven. Eerst met de Interimwet bodemsanering en daarna met de Wet bodembescherming.

De aanpak van de bodemverontreiniging is in de praktijk gegroeid. De wetgeving liep steevast achter op de feiten. Dat leverde heel wat strijd op, gelukkig uitsluitend aan vergadertafels. Sommigen noemden dat de strijd van de *good guys* tegen de *bad guys*. Anderen spraken van *fundi's* en *realo's*. Kern van de strijd was de vraag of je verontreiniging volledig moest verwijderen of dat geschikt maken voor de beoogde functie voldoende was. Jaren later sloten partijen vrede. Als compromis was bedacht dat het resultaat van een sanering zou afhangen van de mobiliteit van de stoffen.

Aanvankelijk waren bedrijven niet enthousiast en soms zelfs vijandig over bodemonderzoek op hun bedrijfsterrein. Voordat dit wettelijk mogelijk werd, kwam ik al vaak op bedrijfsterreinen. Niet zelden belde de eigenaar dan naar mijn directeur om daarover zijn beklag te doen. Met een list lukte het soms toch om het bedrijfsterrein te betreden. Ik herinner me het bemonsteren van een sloot die alle kleuren van de regenboog had. Het slib viel in de categorie chemisch afval. Een aantal drainbuizen van een bedrijfsterrein kwam uit op deze sloot. Het drainwater was sterk verontreinigd met dezelfde stoffen. Met deze bewijslast kregen wij toegang tot het terrein voor verdere inspectie.

Sinds 1980 is er veel veranderd. De bodemsanering is voor een groot deel afgerond.

Bodembescherming is normaal geworden. Toch is de strijd niet afgelopen. Die speelt zich momenteel af tussen de Inspectie Leefomgeving en Transport en de veldwerkbureaus. De Inspectie neemt de beoordelingsrichtlijnen en protocollen die zijn geschreven om de stand der techniek weer te geven letterlijk, daarbij gesteund door een wetwijziging en de Raad van State. Een compromis is in de maak, in de vorm van een wetwijziging en het formuleren van zogeheten essentiële eisen.

Ook om de diepere bodem wordt strijd geleverd. Het gaat daarbij om de gevolgen van gaswinning, een vergunning over zoutwinning onder de Waddenzee en plannen om schaliegas uit de bodem te halen. Een toenemend aantal overheden en burgers heeft schoon genoeg van deze plannen. Massaal

verzet heeft tot nu toe geholpen, bijvoorbeeld bij het voorkomen van het gebruik van de diepere ondergrond voor het opslaan van radioactief afval, chemisch afval en kooldioxide.

De geschiedenis van het bodembeheer is nog maar kort. Reden temeer om daar goed kennis van te nemen en de bodem als onze vriend te beschouwen. Kennis van de geschiedenis is belangrijk voor het nemen van de juiste besluiten. We moeten het immers nog lang doen met onze vriend de bodem!